

4. JAVNE MOBILNE TELEKOMUNIKACIONE MREŽE I USLUGE

Tržište mobilne telefonije nastavlja pozitivan trend rasta i u 2008. godini. Javne mobilne telekomunikacione mreže pokrivaju sve veći procenat teritorije i stanovništva, dok se na području usluga povećava obim korišćenja postojećih usluga, uz istovremeno uvođenje novih usluga zasnovanih na korišćenju savremenih tehnologija.

Na tržištu su prisutna tri operatora:

- **Preduzeće za telekomunikacije Telekom Srbija a.d. - Mobilna telefonija Srbije MTS**, u vlasništvu JP PTT saobraćaja „Srbija“ (80%) i OTE-a iz Grčke (20%) (licenca zamenjena 01.08.2006.)
- **Telenor d.o.o. Beograd**, 100% u vlasništvu Sonofona A/S iz Danske (licenca izdata 01.09.2006.)
- **Vip mobile d.o.o. (član grupe Mobilkom Austria)**, u vlasništvu Telekom Austria grupe iz Austrije (licenca izdata 01.12.2006.)

Tabela 6. Broj pretplatnika i penetracija u poslednje tri godine			Izvor: RATEL
	2006	2007	2008
Broj pretplatnika	6.643.700	8.452.642	9.618.767
Penetracija (%)	88,60	112,73	128,28

Sva tri operatora poseduju licence za javnu mobilnu telekomunikacionu mrežu i usluge javne mobilne telekomunikacione mreže u skladu sa GSM/GSM1800 i UMTS/IMT-2000 standardom koje je izdala Republička agencija za telekomunikacije. Licence su izdate za teritoriju Republike Srbije, i to na period od 10 godina, a posle isteka tog perioda važnost licence se

Osnovni podaci	
Naziv	Telenor d.o.o.
Sedište	Beograd
Vlasništvo	100% Sonofon A/S
Broj zaposlenih	1205
Procenat pokrivenosti teritorije signalom GSM mreže	84,21
Procenat pokrivenosti stanovništva signalom GSM mreže	93,23%
Procenat pokrivenosti teritorije signalom UMTS mreže	9,85%
Procenat pokrivenosti stanovništva signalom UMTS mreže	34,88%
Broj baznih stanica	1820

61

PREGLED TRŽIŠTA
TELEKOMUNIKACIJA U
REPUBLICI SRBIJI U 2008.
GODINI

Telenor d.o.o. je deo Telenor telekomunikacione grupe, koja posluje širom Evrope i Azije. Telenor grupa ostvaruje vlasnički interes u trinaest mobilnih operatera, od kojih su u našem neposrednom okruženju Panon iz Mađarske i Promonte iz Crne Gore.

Telenor je u 2007. godini počeo sa komercijalnom upotrebom UMTS mreže koja omogućava usluge video poziva i dodatne servise koji se baziraju na prenosu podataka velikim brzinama.

U 2008. godini Telenor je izgradio 540 novih baznih stanica.

MTS - Mobilna telefonija Srbije, kao ogranak kompanije Preduzeća za telekomunikacije Telekom Srbije a.d., osnovan je juna 1997. godine, a avgusta 1998. počeo je sa operativnim radom putem mreže koja se zasniva na GSM standardima. Decembra 2006. godine MTS je pustio u komercijalni rad 3G mrežu sa najsavremenijom HSDPA tehnologijom. Tokom 2008. godine intenzivirano je korišćenje mreže treće generacije (3G). Značajno je povećan broj pretplatnika 3G mreže sa oko 70 hiljada u 2007. na približno 490 hiljada u 2008. godini. Pored srpskog tržišta, Telekom Srbija a.d. je prisutan kao mobilni operator i u Republici Srpskoj i Crnoj Gori.

U 2008. godini Telekom Srbija a.d. je izgradio 524 novih baznih stanica.

Slika 29. Mobilni operatori - Telekom Srbija a.d.

Izvor: Telekom Srbija a.d.

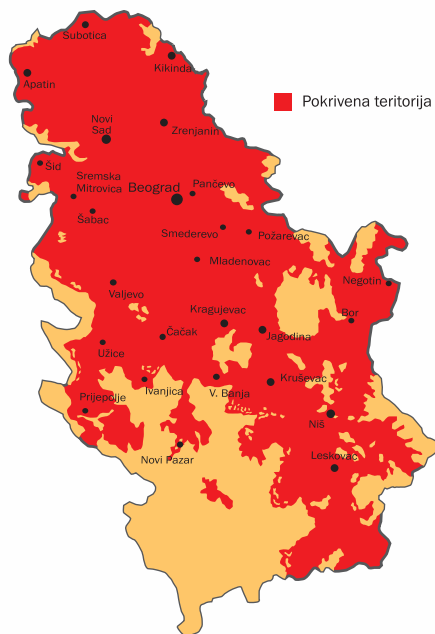

Osnovni podaci

Naziv	Telekom Srbija a.d.
Sedište	Beograd
Vlasništvo	80% JP PTT „Srbija“ 20% OTE, Grčka
Broj zaposlenih	658
Procenat pokrivenosti teritorije signalom GSM mreže	87,54
Procenat pokrivenosti stanovništva signalom GSM mreže	92,25
Procenat pokrivenosti teritorije signalom UMTS mreže	29,50%
Procenat pokrivenosti stanovništva signalom UMTS mreže	55,85%
Broj baznih stanica	1798

Slika 30. Mobilni operatori – Vip mobile

Izvor: VIP

63

PREGLED TRŽIŠTA
TELEKOMUNIKACIJA U
REPUBLICI SRBIJI U 2008.
GODINI

Osnovni podaci

Naziv	Vip mobile d.o.o
Sedište	Beograd
Vlasništvo	100% Mobilkom Austria
Broj zaposlenih	613
Procenat pokrivenosti teritorije signalom GSM mreže	56,63%
Procenat pokrivenosti stanovništva signalom GSM mreže	73,90%
Procenat pokrivenosti teritorije signalom UMTS mreže	2,42%
Procenat pokrivenosti stanovništva signalom UMTS mreže	25,83%
Broj baznih stanica	727

64

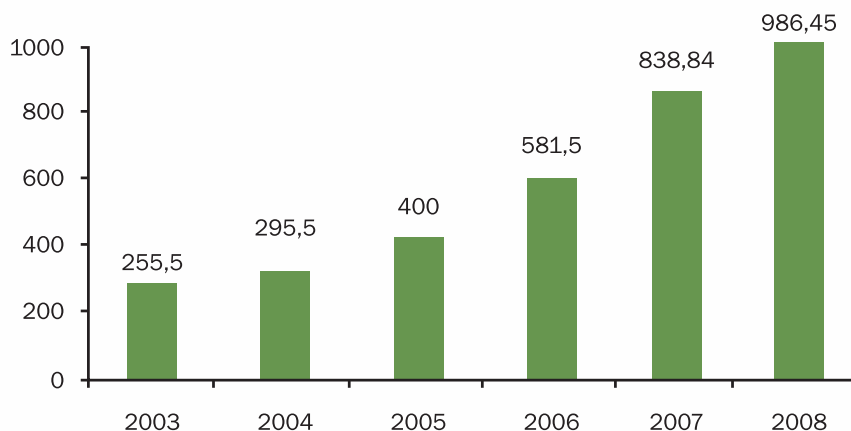
PREGLED TRŽIŠTA
TELEKOMUNIKACIJA U
REPUBLICI SRBIJI U 2008.
GODINI

Treća licenca za mobilnog operatora pripada preduzeću Vip mobile d.o.o. Vip mobile je član grupe Mobilkom Austria, koja je prisutna u osam zemalja Evrope, od kojih su Hrvatska, Bugarska i Makedonija u neposrednom okruženju.

Pored naknade od 320 miliona evra koju je platio za licencu, Mobilkom Austria je tokom 2008. godine uložio značajna sredstva u razvoj infrastrukture i zaposlio veći broj stručnjaka, ostvarivši najveću grinfild investiciju u Srbiji do sada.

Prihodi od usluga mobilne mreže su u 2008. godini dostigli nivo od 986,45 miliona evra, i veći su za 9% u odnosu na 2007. godinu (Slika 31.).

Slika 31. Ukupni prihodi od mobilne telefonije (u mil. evra) Izvor: RATEL

Broj korisnika
9,62 miliona

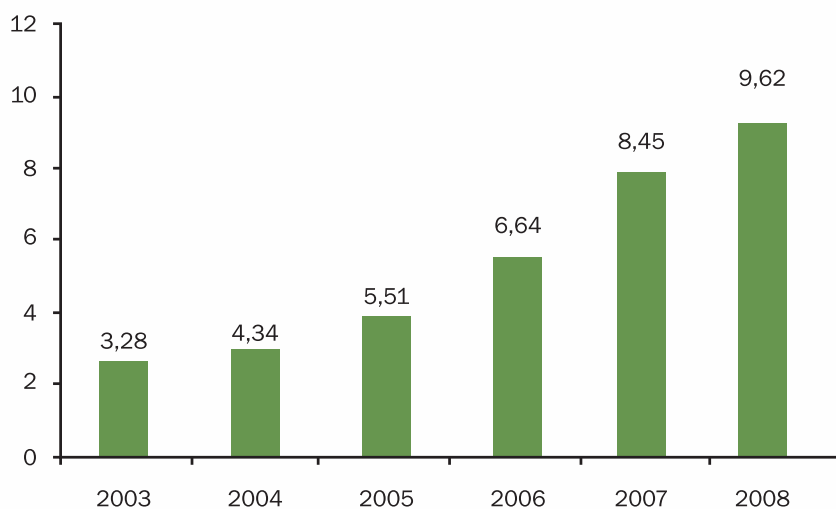
Ukupan broj korisnika mobilne telefonije na kraju 2008. godine veći je za 16% u poređenju sa prethodnom 2007. i iznosio je 9.618.767, čime je nastavljena tendencija porasta broja korisnika iz godine u godinu.

Broj korisnika mobilne mreže već drugu godinu zaredom premašuje ukupan broj stanovnika, s obzirom na to da je penetracija u 2008. dostigla 128,27%.

Slika 32. Ukupan broj korisnika mobilne telefonije u milionima

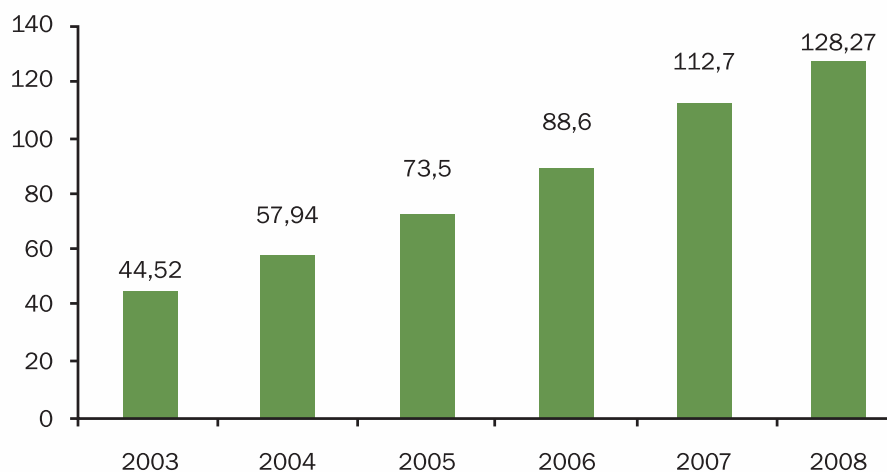
Izvor: RATEL

Uporedo sa brojem korisnika raste i ukupan ostvareni saobraćaj, koji je u 2008. godini iznosio oko 5,9 milijardi ostvarenih minuta razgovora, što pokazuje povećanje od 58% u odnosu na

Slika 33. Broj korisnika mobilne telefonije na 100 stanovnika

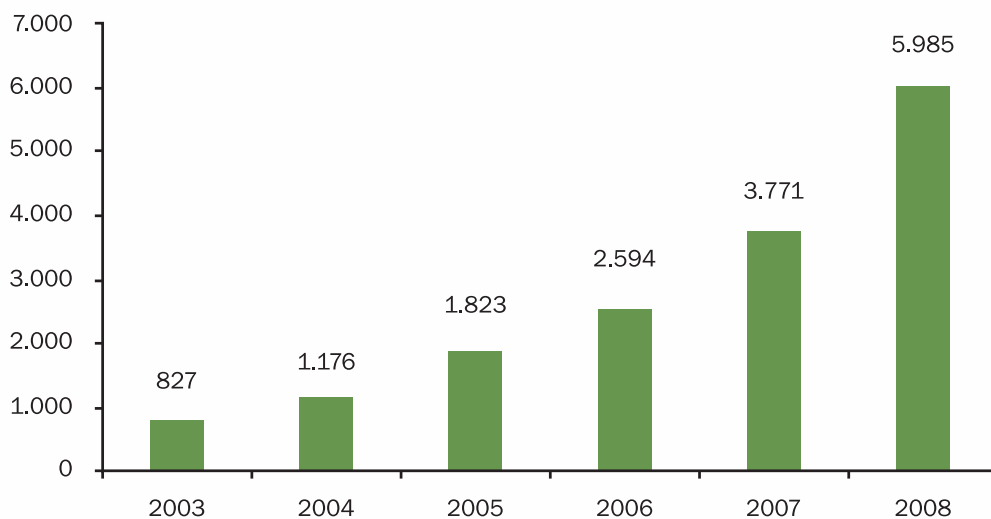
Izvor: RATEL

prošlu godinu. Godišnji prosek ostvarenog saobraćaja po korisniku u 2008. godini iznosi 622 minuta, što je za 31% više u poređenju sa prethodnom godinom, kada je svaki korisnik u proseku u toku godine preko mobilnog telefona razgovarao oko 475 minuta.

Slika 34. Ukupan odlazni saobraćaj (mil. min.)

Izvor: RATEL

Broj poslatih SMS i MMS poruka nastavlja tendenciju rasta. Svaki korisnik je u proseku tokom 2008. godine poslao 820 SMS poruka čime je ukupan broj dostigao iznos od 7,9 milijardi SMS poruka. Time je ostvaren rast od 76% u odnosu na 2007. kada je poslato ukupno 4,4 milijarde poruka, odnosno 475 poruka po korisniku.

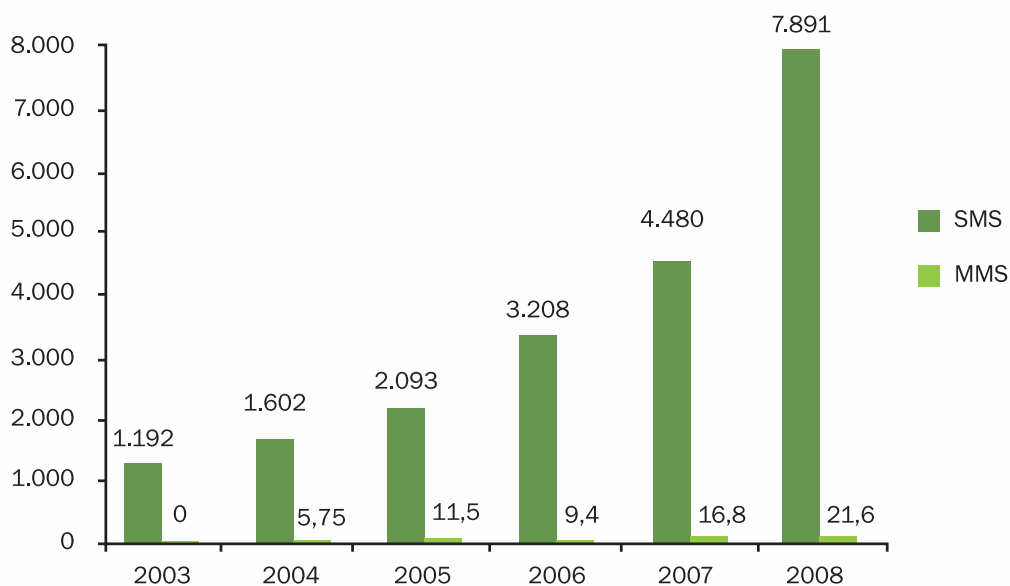
U 2008. godini poslato je 21,6 miliona MMS poruka, što predstavlja porast od 28,5% u odnosu na 2007. godinu.

Na Slikama 37. do 40. prikazano je tržišno učešće operatora mobilne telefonije prema broju korisnika, učešće svakog pojedinačnog operatora u ukupnim ostvarenim prihodima od mobilne telefonije, kao i učešće u ukupno ostvarenom saobraćaju.

Slika 35. Broj poslatih SMS/MMS poruka (mil.)

Izvor: RATEL

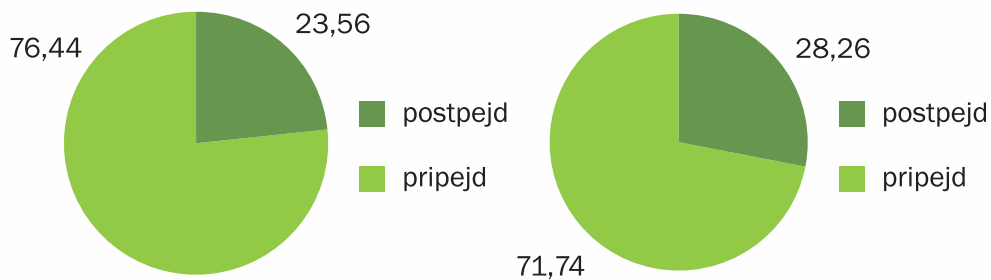

67

PREGLED TRŽIŠTA
TELEKOMUNIKACIJA U
REPUBLICI SRBIJI U 2008.
GODINI

Slika 36. Raspodela pripejd/postpejd korisnika po operatorima*

Izvor: RATEL

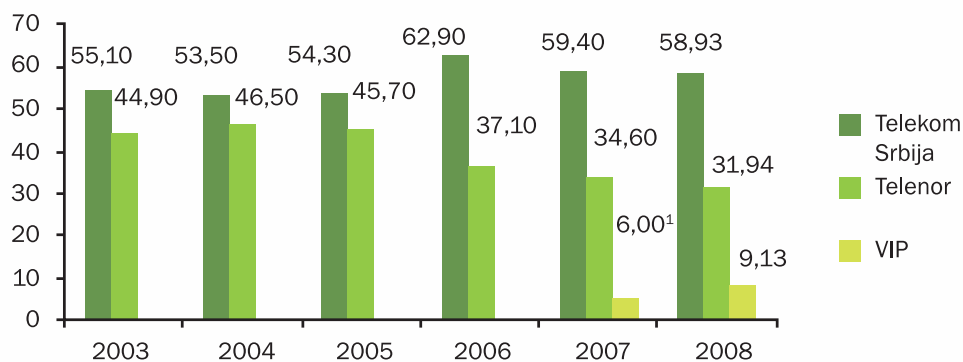

* Raspodela pripejd i postpejd korisnika je data samo za MTS i Telenor s obzirom na to da Vip mobile nije dostavio podatke o broju pripejd i postpejd korisnika za 2008. godinu.

Konkurencija na tržištu mobilne telefonije u Srbiji merena je korišćenjem Herfindahl – Hirschman-ovog indeksa (HHI).

Slika 37. Tržišno učešće u odnosu na ukupan broj korisnika (%)

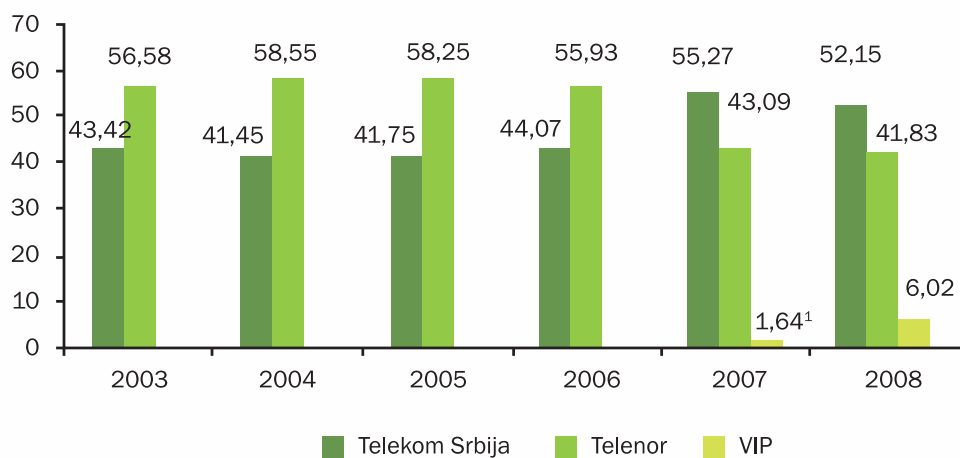
Izvor: RATEL

¹ Operator Vip mobile je započeo operativni rad u junu 2007. godine

Slika 38. Učešće operatora u ukupno ostvarenom prihodu od mobilne telefonije (%)

Izvor: RATEL

¹ Operator Vip mobile je započeo operativni rad u junu 2007. godine

HHI je indeks koji služi za merenje koncentrisanosti određenog tržišta i utvrđuje se kao suma kvadrata tržišnih udela. Tržišni udeo se prema Zakonu o telekomunikacijama utvrđuje na bazi broja korisnika. Vrednost HHI u 2006, 2007. i 2008. godini je iznosio 5.332, 4.759, 4.684,

Slika 39. Učešće operatora u ukupnom odlaznom saobraćaju (%)

Izvor: RATEL

¹ u 2007. prikazan je ukupan odlazni saobraćaj bez podataka mobilnog operatora Vip mobile

respektivno. Vrednost korišćenog pokazatelja se smanjuje iz godine u godinu, što govori u prilog tome da se iz godine u godinu na tržištu mobilne telefonije povećava konkurencija, što je posledica ulaska novog, trećeg mobilnog operatora na srpsko tržište. Ulazak kompanije Vip mobile na srpsko tržište mobilne telefonije, doprinelo je podizanju opšteg nivoa konkurencije između operatora i daljoj liberalizaciji ovog tržišta.

Jačanje konkurencije u ovom sektoru pozitivno se odražava na krajnje korisnike. U borbi za tržišno učešće dolazi do smanjenja cena postojećih usluga, većih investicija, uvođenja novih tehnologija i ponude novih usluga namenjenih zadovoljenju potreba krajnjih korisnika. Operatori pružaju širok spektar usluga za korisnike. Tu spadaju: govorna pošta, preusmeravanje poziva, poziv na čekanju, konferencijska veza, slanje i prijem kratkih poruka (SMS), prenos podataka, identifikacija dolaznog poziva, skrivena identifikacija, redovni mesečni prikaz računa, isključenje na zahtev, uključenje na zahtev, promena tarifnog paketa, zamena oštećene ili izgubljene SIM kartice, WAP, prenos multimedijalnih poruka (MMS), itd. Sa uvođenjem mreže treće generacije

70

PREGLED TRŽIŠTA
TELEKOMUNIKACIJA U
REPUBLICI SRBIJI U 2008.
GODINI

Slika 40. Tržišno učešće u odnosu na broj SMS/MMS poruka

Izvor: RATEL

¹ u 2008. prikazan je grafik bez podataka o MMS porukama za Vip mobile

(3G mreže), pojavile su se nove vrste usluga: video pozivi u realnom vremenu, video striming, video klipovi, brzi Internet itd.

U sektoru mobilne telefonije potpuna liberalizacija je uspostavljena tokom 2006. godine, izdavanjem odgovarajućih licenci. Ovaj sektor je potpuno konkurentan, pružaju se kvalitetni servisi, a cene su među najnižim u Evropi.

Prema istraživanju kompanije „Business Monitor International“ očekivan rast u 2009. i 2010. godini od oko 11% i 7%, respektivno. Predviđena penetracija u 2010. godini je oko 161% kada se očekuje značajno usporenje rasta ukupnog broja pretplatnika mobilne telefonije u Srbiji.

Slika 41. Projekcije rasta u sektoru mobilne telefonije

Izvor: Business Monitor International, Serbia Telecommunications Report 2009, mart 2009.

